

Бях едва на дванайсет години, когато се наложи семейството ми да се изсели.

Преди това живеехме в Чонджин в малка къща на една височина над морето. През пролетта цветовете на азалиевите храсти придобиваха особена яркост при изгрев и залез слънце. На изток в далечината виждах заснежения връх на Куанмо, плуващ над стелештите се облаци. От другата страна тежкотоварните железни кораби и малките рибарски съдове бавно боботеха по морската повърхност. Чайките пикираха с пълна скорост, разбивайки слънчевите лъчи, които се отразяваха в проблясващите като рибени люспи вълни. Чаках баща ми да се върне от работата си на пристанището или майка ми от пазар. Често се изкачвах на високото, на самия край на брега, защото обичах да съзерцавам морето, забравяйки за времето.

Бяхме голямо семейство: баба, татко и мама, и още шест сестри, всичките по-големи от мене. В продължение на почти петнайсет години мама била постоянно бременна; едва родила и отново забременявала. Разликите между нас бяха от една до две години, рядко повече. Най-голямата ми сестра, както и втората никога нямаше да забравят страха, който ги обземал в деня, когато мама раждала.

Баба поемала задълженията на акушерка. Баща ми нервничел пред вратата на спалнята, пушейки цигара от цигара. Така било до третото дете. За останалите, когато ставало ясно, че мама ще ражда, вместо да се прибере вечерта, той оставал доброволно нощна смяна. При раждането на Соки, петата ми сестра, съдържаният до момента гняв избухнал. Баба и мама били заети с къпането на новороденото в леген с хладка вода.

– Какъв смисъл има – развикал се той – да даваме живот на такива неща?

И сграбчвайки бебето за краката, потопил главата му във ведрото. Слисана, баба го изтръгнала от ръцете му. Бедното създание било поело вода през носа си и жално се давело, неспособно дори да заплаче.

Когато се родила шестата ми сестра, баща ми вбесен изхвърлил подноса със закуската през прозореца и голямата ми сестра, която се връщала от тоалетната в двора, била уцелена по главата с пълна купа кимчи.

Лесно може да се предвиди какво е било настроението въкъщи, когато съм се родила аз. „Всички останахме скрити в стаята, затаили дъх“, разказа ми по-късно Джини, по-голямата ми сестра. Сони, втората ми сестра, която след първото ми проплакване отишла да разузнае, се върнала разплакана: „Ами сега! Какво ще правим? Пак момиче!“.

Най-голямата ми сестра ги предупредила: „Стойте скрити тук и да не сте гъкнали, когато татко се върне!“.

Баба ме увила, цялата в кръв, в една кърпа и не знаела какво повече да направи. Безпомощна седнала пред огнището в кухнята. Преглъщайки сълзите си, мама ме отнесла в гората край селото, на място, където никой не стъпвал. Там ме положила в гъсталака, сред боровата горичка, и покрила лицето ми с парче плат. Надявала се, че ще умра задушена или

измръзнала от ледения утринен вятър. Когато баща ми се върнал, майка ми, завита до брадичката, нищо не казала; в кухнята баба ми кашляла със суха кашлица. Той веднага излязъл: от обстановката разбрал, че и този път не може да се надява на син. Съкрушените мама и баба останали всяка в ъгъла си, докато слънцето се издигнало високо в небето. Накрая баба отишла в спалнята.

– Къде е бебчето?

– Не знам. Тръгна си.

– Да не искаш Небето да те поразии? Какво си направила?

Баба се втурнала да ме търси навсякъде из къщата и навън, но безуспешно. Страхувала се от небесно наказание; пък и изпитвала голяма жал към снаха си и внучките. Отнесла купа прясна вода в задния двор и отправила пламенни молитви, търкайки ръце, за да умилостиви боговете: „Вие, които определяте всичко, вдигнете всяко проклятие от този дом, помогнете ми да открия бебето живо, утешете разбитото сърце на снаха ми, усмирете гнева на сина ми, бъдете над нас и нека здраве ни споходи!“.

И отново се зацурала наоколо, но без никакъв успех. Отчаяна, седнала на мару в задния двор. Погледът ѝ се спрял на Хиндунг; кучката я гледала втренчено, показала муцуна от колибата си. Тогава баба ми забелязала бялата кърпа, в която била повила бебето. Втурнала се с изпълнено с надежда сърце: била съм между лапите на Хиндунг, дълбоко заспала и дишаша спокойно. Явно кучката е проследила майка ми от разстояние, подушила ме и се повъртяла около мене, преди да ме отнесе в устата си.

– Айго! Скъпа моя, прекрасна моя Хиндунг! Небето ни изпраца малката!

Може би поради тази причина още от съвсем малка винаги съм чувствала най-близки баба и Хиндунг. Кучето бе пунгсан с бяла козина, откъдето и името му Хиндунг, което означава Бяла. Първите сто дни аз съм нямала име – никой не се погрижил за това. По-късно, когато изселеното ми семейство бе принудено да живее в колиба на другия бряг на Тумен, баба често ми разказваше едно предание, което бе чула от своята баба – историята на принцеса Бари. Разказът ѝ винаги свършваше с „Бариора, баридеки, наричат я Бари“.

И така, аз няхах име до деня, в който баба повдигна въпроса на масата. Ние, децата и мама се хранехме около кръгла маса, докато баба и татко, както обикновено, седяха на друга, четвъртата маса. Баба се обърна към баща ми:

– Виж, последната малка все още няма име. Какво ще изберем?

Татко огледа децата си, като че ли ги броеше, и процеди:

– Обикновено им дават имена до шестото, дори когато има близнаци, но нататък... пък и не знам достатъчно знаци...

– Учил си в университет, говориш китайски и руски, можеш да четеш знаците, а не можеш да измислиш име на дъщеря си? По онова време, когато нещата в страната все още вървяха добре, при раждането на близнаци журналистите от пресата и телевизията отиваха в селата и в градовете и понякога семейството се появяваше още във вечерните новини. Разполагахме с качествена социална защита, децата бяха отглеждани в ясли, нашият щедър Велик вожд им предоставяше дрехи и играчки. До четвъртата дъщеря например можеше да се

избере името на някое от четирите цветя в традиционната живопис: мае (слива), лан (орхидея), гук (хризантема), жук (бамбук). За двете следващи, ако човек се поровеше малко, също можеха да се открият някои прекрасни знаци. Баща ми бе положил усилия за първите си шест дъщери. Така сестрите ми се казваха Джин (истина), Сон (доброта), Ми (красота), Джонг (мир), Сок (свят) и Хюн (мъдрост). Припомнящи ценените някога добродетели, тези шест знака бяха в пълна хармония. Когато с моята поява на белия свят семейството се сдоби с още едно момиче, баща ми реши, че тези прекрасни знаци, толкова ценени някога, вече нямаха никакъв смисъл: откриваше в тях единствено недостатъци. Стана от масата, без да отговори на въпроса. След излизането му разговорът продължи между баба и мама.

– Трябва да дадем някакво име на най-малката. Какво предлагаш?

– Нещо, което да изразява съжаление, скръб. Можем да я наречем Миан (прошка) или Сопсоп (отчаяние)...

– Наистина съм чувала вече подобни имена. Я почакай, ти я изостави в гората, нали? Така баба реши да ме нарече Бари, изоставената. Но едва много по-късно, след като изпитах много мъка по широкия свят, проумях дълбокия смисъл на името, избрано от моята баба.

* * *

Баща ми е бил отгледан от майка си. Дядо ми починал на война много преди раждането ми. Според баба той бил герой: подвизите му дори били споменати по националното радио. Воювал в далечен град на южното крайбрежие, изправяйки се сам срещу танковете на „дългоносите“. Когато след вечеря, седнали на постелка в двора, можехме да се отпуснем за малко и да наблюдаваме звездите, тя ни разказваше за геройствата на великия мъж и всеки път баща ми разбиваше легендата на пух и прах.

– Не, всичко объркваш! Това е от един руски филм!

– Как така?

– Гледахме заедно филма в областния център. Спомни си, водеха ни групово от Народния комитет. Бъркаш историята с тази на татко!

Във филма един войник на пост заспива сред развалините на града. С настъпването на нощта ротата му напуска позициите, забравяйки го. Когато разбира, че войската се е оттеглила, врагът настъпва без особени предпазни мерки. Самотният войник се събужда от грохота на веригите. В началото на булеварда забелязва танковете и камионите, които напредват със запалени фарове, обградени от черни сенки. Изпаднал в паника, той насочва пушката си към тях, без да си дава сметка какво точно става. Накрая стреля наслуки. Когато прекратява стрелбата, настъпва пълна тишина. Вражеската колона е спряла, после се е върнала обратно, сигурна, че противникът е подготвил засада в мрака. Войникът напуска скривалището си сред руините и бързо се изтегля. Цяла нощ върви по следите на своята част и на разсъмване я настига. Получава поздравления от лейтенанта, капитана и накрая от самия командващ.

Награждават го с орден, обявяват го за „герой, който сам е спрял настъплението на врага“, и получава извънреден отпуск.

Иначе баща ми знаеше, че неговият баща е бил убит в източната област. От Народния комитет бяха извикали баба, за да ѝ съобщят за смъртта му. За утеха ѝ бяха дали някакви продукти от първа необходимост. А когато същия ден баща ми отишъл на училище, учителят го изкарал на подиума, за да почетат героя с минута мълчание. Вечерта баба се подготвила за погребалния обред. Както обикновено, била получила тъжната вест на сън.

* * *

Посред нощ, чувайки познатата кашлица на мъжа си, тя открехва вратата. Той стои пред нея в своята разкъсана униформа, прав насред обления в лунна светлина двор. Баба ми го пита откъде идва. Идвал от Мукхо, Гангьонг, Сокчо – отговаря той, – прекосил повече от двацет клисури. През рамо носи малка торба. Баба го приканва да я остави на мару и да влезе, приготвя му вечеря. Но той не помръдва, стои отвън, без да се събува, казва, че трябва да тръгва, че го чака дълъг път. Когато протяга ръка да вземе торбата му, той изчезва. Двоят е празен.

* * *

Събудила се от докосване по ръката, непосредствено до възглавницата. Когато запалила лампата, видяла, че от гардероба, чиято врата се била отворила, са изпаднали дрехи. На пода лежали ватенката на съпруга ѝ и елекът му от заешка кожа, които бил прибрал, когато си обличал униформата. Набавила бутилка алкохол, сушена риба и някакви плодове, за да приготви трапеза, достойна за погребалната церемония в памет на починалия, после изгорила дрехите му.

Често се случваше баба да вижда лудуващи призраци и да чува разговорите им. Още когато баща ми бил съвсем малък, тя се молела пред купа прясна вода в задния двор и призовавала благосклонността на боговете, които управляват света. Когато това бе забранено, тя продължи да се моли, но в кухнята, седнала до огнището. В началото татко и мама се опитваха да я разубедят, дори се случваше да се скарат заради нея.

- Трябва да я спреш, това са суеверия!
- Как, тя дори не ме слуша! Казва, че вижда духове, страх ме е, не смея да ѝ говоря за това. Не е ли традиция в твоето семейство?
- Какви ги приказваш? Семейна традиция?
- Бабата на майка ти е била шаман в Хамхьонг, всички го знаят, нали?
- Говориш глупости. Това може да има тежки последици! Гледай да не споменеш тези бабини деветини навън.
- Всички в селото знаят, че бабата на майката ти е била прочут шаман...

– Мамка му, млъквай! Ние произхождаме от семейство на бедни селяни. Ние сме черноземът на Републиката! Според баба баща ми бил отличен ученик още в Народното училище. След войната в селото останали китайски военни; баща ми се възползвал от присъствието им, за да научи езика им, и когато хората трябвало да ходят до китайската казарма по някаква работа, той ги придружавал. Завършил първи по успех гимназията и бил награден с препоръка да следва в университета в Пхенянь. Оженил се за мама по волята на баба ми. По време на първата си университетска ваканция се прибрал за седмица у дома, след като изкарал задължителната лятна бригада.

– Мамо, дай ми, моля, чаша студена вода! – помолил той, като влязъл вкъщи.

От кухнята излязло някакво съвсем дребно девойче с къси коси, което държало в две ръце чаша вода.

– Коя сте вие, другарко? – попитал я той изумен.

– Що за въпрос, това е жена ти! – отговорила баба.

Обзет от паника, той хукнал към автогарата, за да хване възможно най-бързо влака за Пхенянь. Две седмици по-късно го призовали да се яви в бюрото по училищна дейност. Със строг вид преподавателят, който отговарял за поведението на студентите, му наредил да седне.

– Имах съвсем различна представа за теб! Научавам, че си женен, а все още си студент... Това донякъде мога да го приема: майка ти е сама, в семейството ви има малко деца, разбирам го. Но защо си изоставил жена си?

Смаяният ми баща се опитал да обясни.

– Но... това не е вярно... когато се прибрах у дома, майка ми каза... това е жена ти и аз бързо се върнах в университета...

Точно в този момент вратата полека се отворила и баба надникнала вътре.

– Ей, ние сме тук!... Идвай и ти!

Баба влязла първа, следвана от девойката с късата коса. Тя поздравила преподавателя с ниско наведена глава. Баща ми бил целият зачервен, не знаел какво да каже.

– Ясно, разбрах – заключил преподавателят, – ще ти напиша разрешително, прибирай се с майка си. Понеже си женен, трябва ти поне една брачна нощ у дома!

– Ама аз бих искал най-напред да завърша университета...

– В такъв случай не е трябвало да се жениш! Хайде, побързай. Не се инати, иначе ще говоря с другарите ти. Само Съюзът на народната младеж да си навре носа, вече ще те считат за лош гражданин, може би дори за упадъчен елемент, и ще те изгонят от университета.

Татко се принудил да последва баба. Вече във влака, тя добре го нахокала:

– Ето те най-после! Дотук с твоите прищевки. Само опитай да не се съобразяваш вече с другите! Знаем къде трябва да отидем. Тази тук Небето ти я праща, напълно съм сигурна!

Баба извадила отнякъде една от онези дълги ивици плат, с които привързват бебетата към гърба на майката. Завързала единия край за левия крак на баща ми, после приближила другия край към глезена на девойката.

– Хайде, вдигни си крака! Като повдигнала чорапите си, които се свличали над гуменките ѝ, тази, която щяла да стане моя майка, каза:

– Връзвайте здраво!

Баща ми наблюдавал действията на двете жени. Когато погледът му срещнал очите на девойката, тя му се изплезила – което по-късно, всеки път когато имаше домашни разправии, караше ядосаният ми баща да казва: „Онзи ден трябваше да ти счупя крака и да се махна възможно най-далече!“. След като ги завързала заедно, баба навила ивицата плат около китката си и дълбоко въздъхнала. Когато по-късно я питахме защо толкова е искала точно това момиче да ѝ стане снаха, всеки път ни разказваше една и съща история: нещо, което е сънувала, и посещението ѝ при избраницата.